

ODHAD CZECH FOREST THINK TANK:

KŮROVCEM BYLO V ROCE 2020 NAPADENO 35-40 MIL. KŮBÍKŮ DŘÍVÍ A ŠKODY ČINÍ 44 MILIARD KORUN

CZECH FOREST think tank odhaduje, že v roce 2020 bylo kůrovcem napadeno 35-40 mil. kubíků smrkového dříví a škody způsobené nízkou výkupní cenou kůrovcového dříví a předčasným zmýcením porostů dosáhly 44 miliard korun.

I když v roce 2020 nedošlo k zásadnímu meziročnímu nárůstu objemu napadených stromů, přesto je situace stále velmi vážná. Kůrovcová kalamita se v roce 2020 díky obrovskému nasazení vlastníků a správců lesů i lesnických firem a živnostníků, ale pravděpodobně i díky průběhu počasí proti původním předpokladům zpomalila. Přesto byl rok 2020 obdobím s největší plochou lesů napadenou kůrovci v historii. Rozhodně tedy není na místě považovat kalamitu v lesích za vyřešenou. Stále hrozí riziko jejího dalšího rozvoje téměř na celém území ČR. Pokud by v roce 2021 došlo k obdobnému suchu v kombinaci s vysokými teplotami ve vegetační sezóně jako v roce 2018, bylo by patrně poškození pro smrkové porosty již fatální.

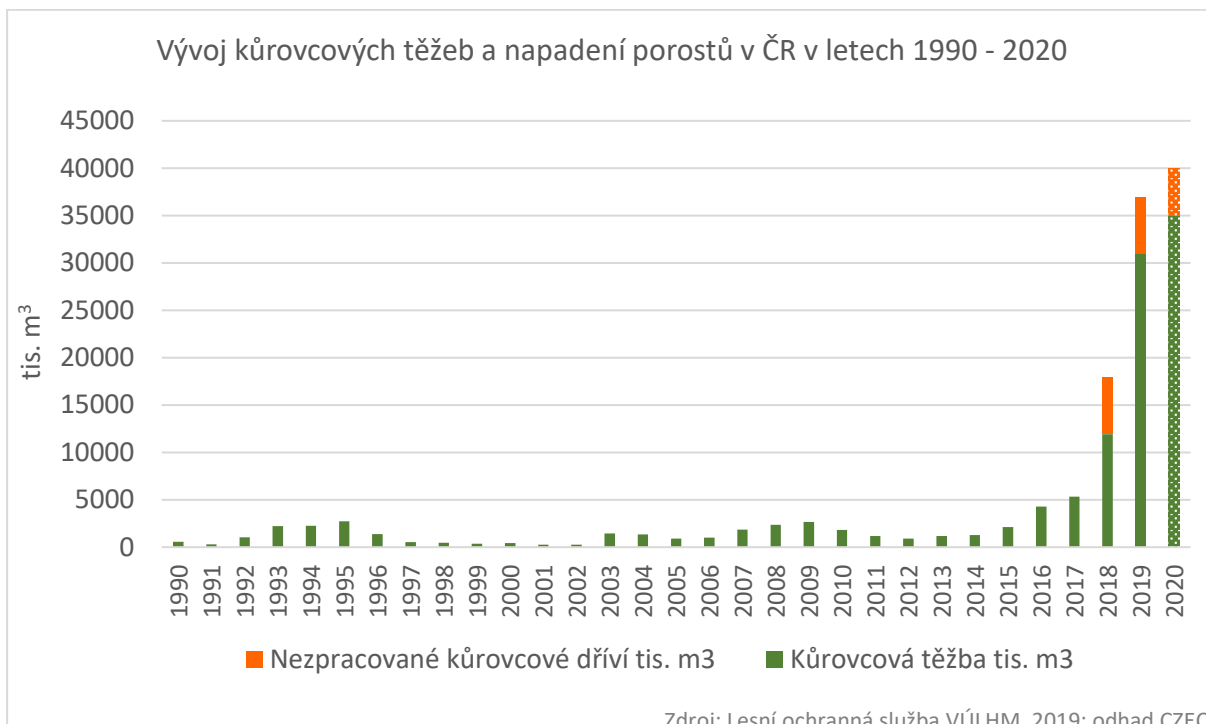
ODHAD OBJEMU NAPADENÝCH POROSTŮ V ROCE 2020

V roce 2019 činila kalamitní těžba zhruba 31 mil. m³ a nezpracováno zůstalo ke konci roku cca 6 mil. m³. Za rok 2020 sice ještě nejsou k dispozici data ČSÚ o těžbě dříví, ale podle předběžných dat správců lesů, hodnocení situace prostřednictvím monitorovacích letů a zejména porovnáním výsledků analýz satelitních snímků lesů prezentovaných na www.kurovcovamapa.cz lze očekávat, že **objem a plocha porostů napadených kůrovcem bude vyšší oproti roku 2019**. Pro lesy příznivější počasí neumožnilo kůrovci vznik třetí generací a zlepšilo vitalitu a obranyschopnost stromů. Podařilo se udržet vysoký objem zpracování kůrovcových stromů, nalézt nové možnosti odbytu. Proto bude objem napadeného dříví nižší, než jsme prognózovali na počátku roku 2020.

Nynější analýzy a kvalifikované odhady ukazují, že plocha a s tím korelující **objem napadených stromů za rok 2020 dosáhne hodnoty 35-40 mil. m³**. Jedná o 30násobek průměrných ročních kůrovcových těžeb za období 1990-2015.

V meziročním srovnání analýzy satelitních snímků **došlo k nárůstu plochy těžby na území ČR zhruba o 25 % a plochy souší o více než 35 %**. Dalším parametrem ukazujícím na nárůst těžby je podle prvních odhadů nárůst exportu kůrovcového dříví.

Mezi hlavní kalamitní oblasti stále patří Vysočina (s celkovou zásobou smrku před kalamitou cca 57 mil. m³) a sousední kraje, ale riziko rozvoje kalamity lze vidět plošně na celém území ČR. Specifickým případem je okolí NP České Švýcarsko, kde došlo k rozvoji kůrovcové gradace na celém území s následným masivním poškozením porostů v širokém okolí.

ODHAD ŠKOD

K výpočtu odhadu škody byla použita nižší hodnota odhadu objemu kůrovcem napadených porostů za rok 2020 (35 mil. m³). Pro výpočet škody byla použita průměrná data o cenách dříví vycházející z konkrétních faktur několika vlastníků a správců lesů za rok 2020. Znaleckým výpočtem je **celková škoda (ztráta příjmů) vlastníků a správců lesů v ČR za rok 2020 vyčíslena na 44 miliard korun**, z čehož škoda na výnosech činila 30 miliard korun a ztráta z předčasného zmýcení 14 miliard korun.

Odhad škod kůrovcem za ČR r. 2020

škoda	zdroj	t.j.	r. 2020
poškozený objem	odhad CFTT	m ³	35 000 000
poškozená plocha	odhad Zádrapa	ha	82 938
střední věk poškozených porostů	odhad Zádrapa	věk	63
škoda na výnosech	výnosy z běžných těžeb - výnosy z kůrovcových těžeb	Kč/m ³	857
		Kč	30 008 286 591
škoda z předčasného zmýcení	dle vyhl. č. 296/2018 Sb.	Kč/ha	168 299
		Kč	13 958 440 312
škoda na výnosech + z předčasného zmýcení		Kč	43 966 895 202
		mld. Kč	44,0

Zpracoval: Ing. Radek Zádrapa Ph.D. (9. 2. 2021)

PODPORA A POMOC

Škody, které vlastníkům a správcům lesů vznikají, byly za roky 2017-2019 významně kompenzovány příspěvkem Ministerstva zemědělství. Lze tedy konstatovat, že pokud bude tento příspěvek vlastníkům a správcům lesů poskytnut i za rok 2020, bude možné výši škody o výši této podpory ponížít.

Podpora Ministerstva zemědělství v podobě tzv. finančního příspěvku na zmírnění dopadů kůrovcové kalamity pomohla zachránit fungování mnoha vlastníků lesů a pokračovat tak v boji s kalamitou a tolik potřebnou obnovou lesů. **Pro další boj proti postupující kalamitě je zásadní udržet podporu vlastníků minimálně na úrovni roku 2019, současně je ale nezbytné zajistit budoucí koncepční řešení podpory obnovy lesů a spolufinancování ekosystémových a mimoprodukčních funkcí,** protože příjmy z prodeje dřeva po kalamitě výrazně poklesnou a mnoho vlastníků nebude schopné zajistit plnění ostatních funkcí lesa.

PROGNÓZA PRO ROK 2021

Rok 2021 bude pravděpodobně z hlediska boje s dopady extrémně suchých a teplých let 2018 a 2019 rozhodujícím. Mnohým vlastníkům se již v roce 2020 podařilo kalamitu úspěšně zbrzdit, což ukazují například data některých velkých vlastníků a správců lesů u nichž v roce 2020 sice **neklesl objem zpracovaného kůrovcového dříví, ale významně klesl objem dříví, které se nestihlo zpracovat a z něhož se kůrovec dále šířil.**

Rok 2020 ukázal, že průběh počasí může výrazně průběh kalamity ovlivnit. V roce 2020 byly zásadní jarní měsíce, zejména květen, kdy teploty byly teploty v průměru o 2° C pod dlouhodobým normálem. Nelze se ovšem v žádném případě spolehnout na to, že počasí bude příznivé i následujících letech, proto **je nezbytné nadále asanovat kůrovcem napadené stromy a snažit se všemi dostupnými metodami a postupy snížit riziko dalšího šíření kalamity v jarních měsících.**

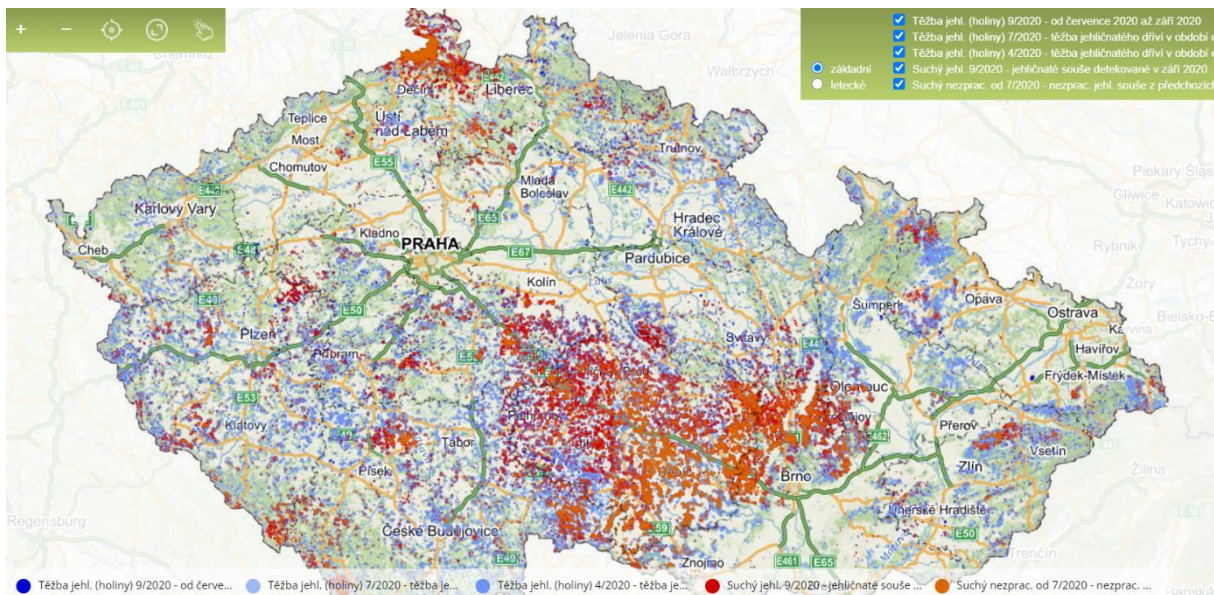
Podle dostupných dat lze konstatovat, že do roku 2021 vstupujeme za lepších podmínek, než do roku 2020. Kůrovec v minulém roce stihl pouze 2 generace, došlo k částečnému doplnění vláhy, mnohým vlastníkům se podařilo najít nové možnosti odbytu dříví, ceny dříví mírně rostou a šíření kalamity se v mnoha lokalitách daří brzdit. **Přesto vstupujeme do roku 2021 v situaci, kdy kůrovcová kalamita zasáhla největší plochu lesů v historii, kůrovcová těžba dosahuje historických maxim a populace lýkožrouta smrkového v lesích je stále extrémní. Riziko šíření kůrovcové kalamity je proto stejné nebo lehce vyšší než v roce 2020.**

V případě pro lesy příznivého počasí lze v roce 2021 očekávat postupné zpomalení šíření kůrovcové kalamity a napadení porostů zhruba v objemu pohybujícím se okolo 20 mil. m³.

Pokud by přišel další extrémně teplý a suchý rok, který by umožnil kůrovci 3 generace, potom bychom se mohli rychle vrátit k nárůstu napadení porostů v násobcích předchozích let.

Již představení prognózy počátkem roku 2020 jsme uvedli, že budeme velmi rádi, pokud se odhady nenaplní. I když se tak stalo a napadení porostů v roce 2020 je zhruba o 30 % nižší oproti původní prognóze, přesto se dále jedná krizový stav, který nemá v historii českého lesnictví obdoby.

SHRnutí	
Proč se kůrovcová kalamita zpomaluje	Proč je situace dále kritická
- obrovské nasazení personálů vlastníků lesů a lesnických firem - nalezení nových trhů pro odbyt kalamitního dříví, mírné zvýšení cen - srážkově a teplotně průměrný rok 2020 s chladným jarem znamenajícím, že kůrvec nestihl 3 generace - doplnění vláhy postupně zvyšuje schopnost porostů se kůrovci bránit - aktivní využívání nových metod v ochraně lesa - podpora MZe	- odhadovaný objem napadeného dříví v roce 2020 ve výši 35-40 mil. m³ je nejvyšším objemem v historii a 30násobkem průměrných kůrovcových těžeb v období 1990-2015 - i přes veškerou snahu se některým vlastníkům nepodařilo všechno kůrovcové dříví v roce 2020 zpracovat a riziko dalšího šíření kalamity v roce 2021 je stále extrémně vysoké - riziko rozvoje dalšího rozvoje kalamity přetrvává na celém území ČR - obrovský kalamitní základ přezimujícího lýkožrouta smrkového na jehož populaci nemají mrazy zásadní redukční vliv - ponecháním smrkových porostů bez zásahu v NP České Švýcarsko došlo k masivnímu napadení okolí

Kurovcovamapa.cz: Těžby jehličnatých porostů od 4/2019 do 4/2020 a plocha detekovaných jehličnatých souší za stejné období.